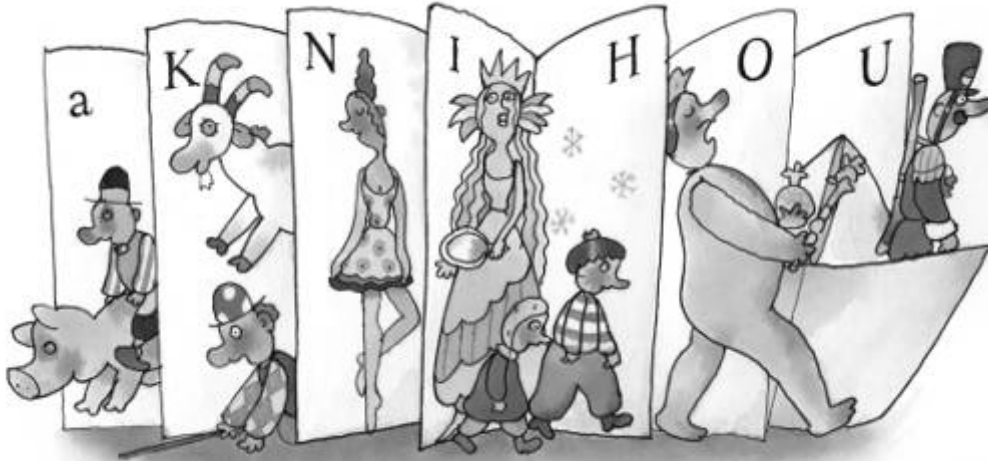

N O C S A N D E R S E N E M

ilustrace Gabriel Filcik

Noc s Andersenom

Ako na to?

metodický materiál o príprave a realizácii podujatia

Ján Šimko

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach 2009

Úvodné slovo...

Niekedy je úžasné sledovať ako sa maličká ľudská myšlienka dokáže premeniť na veľkolepú vec, strhujúcu so sebou všetko, čo ju prijme. Takéto niečo sa podarilo aj kolegyniam Hanke Hanáčkovej a Mirke Čárovej z Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherskom Hradišti. V roku 2000 to bola iba lokálna akcia a v tomto čase sa koná už 9. ročník tradičnej akcie propagujúcej čítanie, ktorá má mezinárodný charakter.

Tento metodický materiál svojím názvom vystihuje, čo je jeho cieľom. Má napomôcť tým, ktorí zatiaľ nemajú skúsenosť s prípravou a realizáciou tejto milej akcie, pri ktorej si dieťa odnesie viac ako len veľkolepý zážitok strávenia noci mimo svoju teplú posteľku.

Nie náhodou vznikol v čase pred organizovaním Noci s Andersenom a zároveň pred 1. seminárom mestských knižníc na území Košického samosprávneho kraja vo Verejnej knižnici Jána Bocatia v Košiciach. Práve im chceme odovzdať naše informácie i skúsenosti, ktoré sme v priebehu niekoľkých rokov zozbierali v knižniciach nášho metodického pôsobenia.

Na tomto mieste sa chcem poďakovať za spoluprácu, konzultácie a materiály pri tvorbe tohto materiálu pani knihovničke Martine Matiovej z Obecnej knižnice vo Valalíkoch.

Verím, že Vám tento súhrn informácií na niekoľkých nasledujúcich stránkach pomôže nielen pri samotnej realizácii Noci s Andersenom, ale možno aj pri rozhodnutí, uskutočniť ju vo Vašom meste, obci. Neberte ho v žiadnom prípade ako striktný návod, ale ako inšpiráciu odskúšanú praxou.

Ján Šimko

*** Prečo?**

Azda najlepšie zdôvodnenie, prečo sa zrodila Noc s Andersenom, podávajú autorky tejto myšlienky: „Noc s Andersenom je jednou z akcií, ktorou české knižnice vedú boj v konkurencii populárnejších médií o záujem detí a o čítanie. Všetci vieme, že dnešný spôsob života čítaniu detí príliš nepraje – knihy súťažia s mnohými akčnými lákadlami od bezduchého vysedávania pred televíznou obrazovkou k počítačovým hrám. Tento stav kritizuje široká verejnosť, nám všetkým sa zdá, že dnešné deti nečítajú. Boli uskutočnené mnohé prieskumy čítania detí s alarmujúcimi výsledkami, ale len málokteré z nich radia, ako sa dostať z tohto začarovaného kruhu. Mnohí odborníci lámu palicu nad rozvojom čitateľských návykov. A pritom existuje celkom jednoduchá cesta (ako tvrdí známy pražský psychológ Dr. V. Mertin) – dať deťom osobný príklad a ukázať im, že čítanie je veľké dobrodružstvo. V rodine, kde čítajú rodičia, nemajú deti závažné problémy s čítaním. Metóda osobného vzoru v predčítavaní nás viedla k prvej noci v knižnici v roku 2000, kedy sme chceli zároveň osláviť Medzinárodný deň detskej knihy.“

*** História**

Myšlienka trávenia noci detí v knižnici pri príležitosti osláv Medzinárodného dňa detskej knihy, ktorý každoročne pripadá na 2. apríl, deň narodenia dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena, sa zrodila v knižnici v Uherskom Hradišti. Prvá Noc s Andersenom sa konala v roku 2000 v Knižnici Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherskom Hradišti. V tomto období to bolo podujatie tejto knižnice, ktoré sa v neskoršom období rozšírilo do viacerých knižníc. A tak v nasledujúcom roku 2001 trávilo noc v knižnici niekoľko desiatok detí v štyridsiatich knižniciach na území Českej republiky. V roku 2002 sa počet účastníkov takmer zdvojnásobil a do podujatia sa zapojili aj knižnice zo Slovenska. Okrem knižníc sa táto aktivita udomácnila v rôznych zariadeniach pracujúcich s mládežou – detské domovy, občianske združenia. Podujatie sa stalo medzinárodným, pretože z roka na rok stúpala nielen počet účastníkov na tomto projekte, ale aj jeho popularita v krajinách ako Česko, Slovensko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko. V minulom roku, teda v roku 2008, trávilo noc s rozprávkami a možno aj v prítomnosti Andersenovho ducha viac ako 27 000 účastníkov.

*** Kedy?**

Akcia Noc s Andersenom sa koná v Medzinárodný deň detskej knihy, teda 2. apríla. Avšak vždy v piatok. V prípade, že deň osláv pripadne na iný termín ako na piatok podujatie sa posúva na najbližší možný termín. Akciu vyhlasuje tradične Knihovna Bedřicha Beneše Buchvlovana v Uherském Hradišti v spolupráci so Spolkom knižničných a informačných pracovníkov ČR. Akcia zvyčajne začína v podvečer, ale presnú hodinu začiatku ako aj čas ukončenia akcie, si určí každá knižnica podľa svojho uváženia. V tomto roku sa akcia koná 3. apríla 2009.

*** Kto?**

Skôr než pristúpime k samotnej realizácii musíme si určiť koľko detí budeme schopní zvládnuť. Od počtu pracovníkov knižnice alebo dobrovoľníkov, závisí aj počet samotných účastníkov. Na jedného dospelého človeka (alebo staršieho mládežníka) by nemalo pripadať viac ako 6 detí. Obvykle je vek detských účastníkov tohto podujatia stanovený do 12 rokov, čo samozrejme nie je podmienkou. V prípade, že sa rozhodneme zapojiť do tohto podujatia aj deti predškolského veku (deti do 6 rokov), bolo by dobré, ak by noc v knižnici strávila s nami vychovávateľka z materskej školy alebo niektorí z rodičov, teda osoby dobre známe maličkým účastníkom. Na tomto mieste si Vás dovoľujeme upozorniť, že deti predškolského veku, by mali spať oddelene od ostatných účastníkov (podľa noriem). Predpokladám, že nebude v našich silách zapojiť do tohto podujatia všetkých záujemcov (najmä v mestách a väčších obciach). Preto by bolo dobré zvoliť kritérium, na základe ktorého sa rozhodneme, kto sa podujatia zúčastní. Môže to byť napríklad forma odmeny v súťažiach (výtvarná, literárna...). Alebo účasťou na tomto podujatí odmeníme najlepších mladých čitateľov.

Pri realizácii podujatia sme to predovšetkým my – knihovníci (organizátori), na ktorých je celá zodpovednosť. Pre lepšie zvládnutie celej akcie je osožné, ak si z pomedzi staršej mládeže, čitateľov knižnice, môžeme vybrať zopár dobrovoľníkov. Samozrejme to môžu byť aj učiteľky, známi, naši priatelia.

* Prihlásenie do akcie

V prípade, že sa rozhodnete do akcie zapojiť, musíte sa prihlásiť cez internet prostredníctvom elektronického formulára na adrese knižnice v Uherskom Hradišti:

<http://www.knihovnabb.cz/cz/node/533>

Len tak sa stanete súčasťou medzinárodného podujatia. Zároveň Vám pridelia číslo, pod ktorým sa môžete zapojiť do chatovania s inými nocľazníkmi. Okrem iného získate pre účastníkov malú pozornosť (pohľadnicu s logom akcie) od organizátorov (na Slovensku prostredníctvom Spolku slovenských knihovníkov)

* Dať o sebe vedieť!

Pri príprave podujatia nezabúdajme na propagáciu. Tá je v prípade, že podujatie organizujeme po prvýkrát, veľmi dôležitá. Zvoľte formu letákov, plagátov, či miestny rozhlas. Samozrejme oslovíme aj samotných čitateľov z radov detí.

Ukážky plagátov účastníkov Noci s Andersenom

Nezabudnite po ukončení akcie odoslať správu o priebehu Noci vo Vašej knižnici prostredníctvom mailu na adresu Knižovny Bedřicha Beneše Buchlovana - **detske@knihovnabb.cz**. Koordináciu propagácie akcie na Slovensku v médiách má na starosti predsedníčka SSK Silvia Štasselová - **stassel@svf.stuba.sk**

V prípade, že sa rozhodnete pre akcie mimo svojho „domova“, knižnice, oznámte túto skutočnosť všetkým, ktorých sa to týka (napríklad ak sa jedná o verejné priestranstvo v meste (obci), miestnemu úradu atď.), predídete tak možným neprijemnostiam.

*** Čo by nemalo chýbať vo výbave malého nocľazníka?**

Nakoľko nepredpokladám, že v knižnici disponujete materiálom ako sú spacáky a karimatky, mali by si malí čitatelia so sebou priniesť minimálne nasledujúce veci:

1. spacák **2.** karimatku **3.** pyžamo (to by ale podľa skúseností niektorých zbehlých anderseňákov mohol nahradiť domáci úbor, ktorý je zvyčajne teplejší!) **4.** vankúšik **5.** hygienické potreby (zubná pasta, zubná kefka, uteráčik) **6.** prezuvky ... a samozrejme iné potreby, podľa Vášho uváženia, ktoré budú deti v knižnici potrebovať

*** Súhlas rodiča s účasťou dieťaťa na podujatí**

Keďže počas akcie preberáme zodpovednosť za malých čitateľov, mali by sme mať písomný doklad potvrdzujúci súhlas rodiča s pobytom dieťaťa v knižnici s kontaktnými údajmi na zákonného zástupcu. Nezabudnime tiež upozorniť rodičov, aby malý čitateľ mal vo svojej výbave **preukaz poistenca** (pre prípad potreby). Nezabudnime rodičov upovedomiť, kedy majú deti do knižnice privedieť a kedy vyzdvihnúť. Súhlas môže mať takúto podobu:

NOC S ANDERSENUM – Mestská knižnica v Rozprávkove

Dolupodpísaný: súhlasím
s účasťou môjho/mojej syna/dcéry:
..... na podujatí NOC
S ANDERSENUM, organizovanom Mestskou
knižnicou v Rozprávkove dňa 3. apríla (od
19:00 hod.) do 4. apríla 2009 (do 09:00 hod.)

Telefónny kontakt:

V Rozprávkove, dňa: 1. apríla 2009

Kontaktná osoba v knižnici: Kvetka Andersenová, tel: 0900 000 000

Na nasledujúcom obrázku Vám prinášame príklad informačného listu pre rodičov spolu s vyhlásením, aké použila v minulom období Obecná knižnica vo Valalikoch pri organizovaní Noci s Andersenom.

Andersenova noc

O b e c n á k n i ž n i c a V a l a l i k y

28. - 29. marec 2008

Informácie pre nocľazníkov:

Andersenova noc:

- **začína v piatok 28. marca 2008 o 19.00 hod**
- **končí v sobotu 29. marca 2008 v čase od 8.00 - 9.00 hod**
- kontaktná osoba: **Martina Matiová**, Obecná knižnica, Poľná 8, Valaliky
- telefónne číslo: 6999 804, **0908 836 742**
- e-mail: kniznica@valaliky.sk, internet: www.valaliky.sk
- **povinná výbava nocľazníka**: preukaz poistenca, podpísané vyhlásenie, hygienické potreby, zahlavček, spacák, kari-matka, prezuvky, športová obuv, tepláková súprava, alebo teplá pyžama na spanie, pero, farbičky, fixky, baterka a dobrá nálada

Vyhlásenie

Týmto vyhlasujem, že okresný hygienik ani ošetrojúci lekár nenariadil nášmu (ej) synovi (dcére) karanténne opatrenie a že mi tiež nie je známe, že by v poslednom týždni prišiel (la) do styku s osobami, ktoré ochoreli prenosnou chorobou.

Som si vedomý (á) právnych následkov, ktoré by ma postihli, keby toto vyhlásenie nebolo pravdivé. Hlavne som si vedomý (á) toho, že by som sa v takom prípade dopustil (a) priestupku podľa ustanovení zákona 378/1990 Zz.

Valaliky dňa:

.....

podpis rodiča

* Jedlo, pitie, rozprávkové sny

Samozrejme skôr ako sa uložíme spolu s deťmi k „rozprávkovému“ spánku, musíme vyplniť čas, ktorý spolu strávime pestrým programom. Samotným aktivitám počas noci sa budeme venovať v samostatnej časti.

No nielen rozprávkami je človek živý. Jedlo a pitie si zabezpečí každý organizátor podujatia sám. Môžete sa popripade dohodnúť so sponzorom, ktorý Vám napríklad venuje sladké pečivo na akciu alebo Vám náklady spojené s jedlom a pitím uhradí mesto, alebo obec. Ďalšou alternatívou je individuálne stravovanie pre „spachtošov“ (s rodičmi sa dohodnete, že každý si so sebou prinesie jedlo i pitie). Nezabúdajte na skutočnosť, že podľa platných noriem, by do kontaktu s potravinami a pri podávaní jedla, mali prísť iba osoby s platným zdravotným preukazom.

Nocľazníci - Valaliky

V knižnici pripravíme miesta, na ktorých sa bude malým čitateľom dobre spať. Dôležité je, aby bol priestor pred akciou dôkladne uprataný (povysávaný, umyté dlážky...) Nezabúdajme ani na bezpečnosť, aby deti nespali na mieste ohrozujúcom ich zdravie (nestabilné regály, uvoľnené police...). Myslím, že deťom nebude chýbať prístup k sprche. Na najnutnejšiu hygienu nám postačí umývadlo a tečúca voda, kde si môžu umyť ruky a zuby.

Spachtoši v Obcej knižnici v Seni ▲

PROGRAM

Snáď najdôležitejšou časťou celej prípravy podujatia Noc s Andersenom je zostavenie programu, teda vyplnenie času stráveného v knižnici zaujímavými aktivitami. Deti sú na jednej strane vďačným objektom na akcie, no na druhej strane aj oveľa náročnejším v porovnaní s dospelými. Nezabúdajme preto na pestrosť.

*** Tradičné aktivity**

Sadenie rozprávkovníkov

Každá takáto veľká akcia má niekoľko svojich tradičných aktivít, ktoré sú jej súčasťou. Medzi ne v rámci Noci s Andersenom patrí aj sadenie tzv. **rozprávkovníkov – rozprávkových stromov**, ktoré tvoria tzv. pomyslený rozprávkový les. V minulom roku počet týchto stromčekov vzrástol o 227 novozasadených drevín. Zvyčajne sa táto aktivita uskutočňuje v podvečer Noci. Keďže v období, v ktorom sa koná táto akcia, je výsadba stromčekov vzhľadom na sezónu riskantná pre ich prežitie, môže sa rozprávkový stromček zasadiť už o niečo skôr. V deň D potom už len deti nazvú tento stromček trebárs ako Andersenov rozprávkový strom a osadia k nemu tabuľku, ktorá bude túto udalosť pripomínať. Na vetvy stromu deti upínajú svoje tajné želania, túžby atď.

Strom môže mať akýkoľvek názov a byť venovaný komukoľvek. V minulom roku to boli napríklad stromy Pavla Dobšinského, keďže výročie tohto velikána rozprávok sme si pripomínali v tomto čase.

▲ Sadenie „rozprávkovníka“ vo Valalikoch (2007)

Andersenova návšteva, rozprávky

Medzi obľúbené návštevy patrí aj zavítanie samotného Andersena. Teda nie toho skutočného (asi by ste márne čakali :), ale dospeláka, ktorý je oblečený v dobovom kostýme, ktorý dokáže deťom prerozprávať svoj životný osud a zopár svojich rozprávok. Duch tohto velikána môže knižnicu navštíviť aj prostredníctvom svojich rozprávok, či už hlasným čítaním detí alebo dramatizáciou jeho diel profesionálmi, či samotnými účastníkmi podujatia. Samozrejme sa malí spáči neurazia, ak k nim zavíta Malá morská víla, Dievčatko so zápalkami..., či miestne osobnosti (starosta, primátor, herci, speváci... atď.)

***Návšteva Hansa Christiana Andersena v Knižnici vo Vysočine (ČR)
(zdroj: www.citarny.cz)***

Chatovanie

V knižniciach, ktoré disponujú technickým vybavením s pripojením na internet je v obľube aj chat medzi všetkými deťmi v rôznych knižniciach, či krajinách zapojených do tejto akcie.

Každá knižnica po zaregistrovaní od organizátorov obdrží svoje číslo, pod ktorým sa do chatu prihlási. Samotnú adresu na ktorej je možnosť komunikácie medzi účastníkmi sa zaregistrované knižnice dozvedia tesne pred začiatkom akcie.

* **Vlastné aktivity**

Pri tvorbe programu si musíte dať pozor na to, aby nebol príliš „hustý“ a ťažko zvládnuteľný. Na druhej strane musí byť dostatočne vyvážený, aby nedošlo k tomu, že sa Vám počas akcie vyskytne tzv. hluché miesto. Starostlivo si premyslite, aké aktivity budú tvoriť Váš program a aby boli vyvážené aktivity s „intelektuálnym“ nábojom, s aktivitami oddychovými, či športovými. Pri neposedných a zároveň šikovných deťoch (ktoré niekedy splnia úlohy skôr ako predpokladáte) majte v zálohe aktivity mimo program, aby ste nemuseli narýchlo vymýšľať nové súťaže. Snažte sa dodržať svoj časový harmonogram. Zvyčajne sú deti pri súťažiach rozdelené do skupín, no pri menšom počte môžu súťažiť aj samostatne.

Zopár tipov:

Hľadanie pokladu – deti, zvyčajne v skupinách, plnia úlohy pri niekoľkých stanovištiach (v knižnici alebo mimo nej) a zbierajú body. Skupina s najvyšším počtom bodov získa kľúč od truhlice s pokladom

Uhádni názov rozprávky – dieťa je otočené chrbtom k názvu rozprávky, ktorý premietame projektorom na stenu alebo ho v rukách na papieri drží knihovníčka. Ostatné deti (zo skupiny) sa snažia priviesť k názvu hádajúce dieťa pantomímou. Súťaž by mala byť časovo obmedzená, aby netrvala prídlho.

Hlasné čítanie – oddychová aktivita. Pri nej deti počúvajú rozprávky H.Ch. Andersena, ktoré im môžu čítať pozvaní hostia alebo sa v čítaní môžu striedať samotné deti.

Kimovka – premietneme deťom sériu obrázkov v istom časovom úseku. Ich úlohou je zapamätať si ich čo najviac a potom napísať čo videli na papierik.

Ilustrátori – deťom pridáme, alebo si sami vyberú, nejakú rozprávku a ich úlohou je vytvoriť sériu ilustrácií k tejto rozprávke.

Nočné hľadanie. – v meste (obci) si vyberieme nejaký objekt (socha, budova, strom...), ktorý musia deti nájsť na základe našich indícií

Minisúťaž – tie môžu tvoriť hádanky, osemsmerovky, tajničky

Nájdí slová – zadajte deťom, napríklad cudzie slová a ich úlohou bude zistiť ich význam zo slovníka cudzích slov

Hádaj na čo myslím – myslíte na nejaké slovo. Deti musia klásť otázky, aby zistili o aké slovo sa jedná. Samozrejme otázky musia byť jednoznačné, aby odpoveď na ne bola iba áno/nie.

Skákačky – zahrajte sa na rýchlosť v skákaní a pekonávaní prekážok

Prezentácie – pripravte si zaujímavé prezentácie o knihách, krajinách, spisovateľoch...

Samozrejme by sme mohli pokračovať vo vymenúvaní, akiste Vám známych súťaží. Takže nezabúdajte, že fantázii sa medze nekladú!

Trocha inšpirácie

Pred samotnou realizáciou noci, sa môžeme stretnúť s účastníkmi a urobiť prieskum medzi nimi samotnými, čomu by sa v rámci aktivít chceli venovať. V Obecnej knižnici vo Valalíkoch sa napríklad deti stretnú v predstihu a rozdelia sa do skupín, ktoré si potom zvolia svoje meno. V týchto skupinách potom súťažia počas celej noci s Andersenom. Na tomto stretnutí im napríklad knihovníčka ponúkne výber niektorej z rozprávok a tú musí tá ktorá skupina na noci zinscenovanú predviesť ako jednu so súťažných aktivít, za ktorú dostanú body.

Inscenácia rozprávky – Valaliky 2008

V Obecnej knižnici v Seni sa malé deti dostávajú do pomyselného sveta rozprávok cez rozprávkové dvere, na ktorých visí zvonček. Na ten počas prechodu do rozprávky zacengá malý spáč a teta knihovníčka mu ponúkne rozprávkovú nočnú čiapku. Možno aj pre krajšie rozprávkové sny.

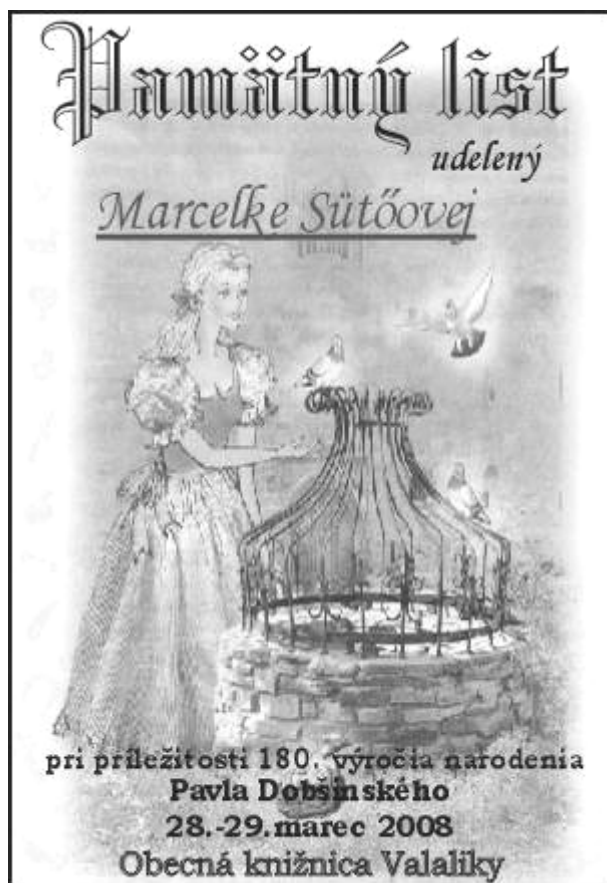
A niečo navyše...

Ak by k Vám bol Váš zriaďovateľ veľmi štedrý, verte, že deťom tričká s logom Noci s Andersenom urobia nesmiernu radosť. Náklady spojené s výrobou tohto suveníru sa pohybujú okolo 5 €.

Takúto radosť urobili napríklad deťom vo Valalikoch!

Nezabudnite pripraviť účastníkom na pamiatku pamätne listy, ktoré im budú pripomínať príjemne strávený čas v knižnici. Samozrejme aj diplomy pre víťazov, ale také pravé, rozprávkové... Zároveň pri hraní sa s papierom a farbami, vyrobte deťom (alebo spolu) menovky, aby sa lepšie poznali.

O podujatí Noc s Andersenom sa dozviete na týchto stránkach:

www.knihovnabb.cz

Stránka Knížnice Bedřicha Beneše Buchlovana
v Uherskom Hradišti – sekcia Noc s Andersenem

www.infolib.sk/index/podstranka.php?id=1305

Portál pre knižničnú a informačnú teóriu a prax –
sekcia Detské knižnice

Akciu Noc s Andersenom vyhlasuje

***Koordináčné centrum Noci s Andersenem -
- Knihovna B.B.Buchlovana, Uherské Hradiště
SKIP ČR a Spolok slovenských knihovníkov***

skip

**V tomto materiáli boli použité propagačné kresby
Noci s Andersenom od autora Gabriela Filcika**

**Fotografie:
archív Verejnej knižnice Jána Bocatia**

Názov: **Noc s Andersenom. Ako na to?**
metodický materiál

Zostavil: Ján Šimko

Vydala: Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach
v roku 2009

Zod. redaktorka: PhDr. Klára Kernerová

Počet kusov: 20
(elektronická verzia dostupná na www.vkjb.sk)